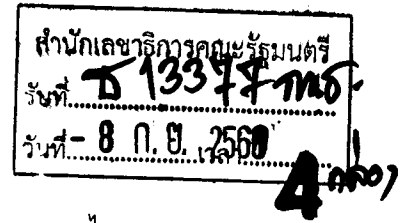

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙/๑๕๕๕๕

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม ๑๐๒๐๐

พ กันยายน ๒๕๖๐

เรื่อง การแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๗๔๒๙ ลงวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะรัฐมนตรี

๒. พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑

๓. ร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และบันทึกหลักการและเหตุผล

๔. ตารางเปรียบเทียบพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ กับร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๕. แผนในการจัดทำกฎหมายลำดับรองและกรอบระยะเวลาและกรอบสาระสำคัญ

๖. คำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist)

๗. รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๘. สรุปความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง

ด้วยกระทรวงมหาดไทยขอเสนอเรื่องการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒) ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประวิตร วงษ์สุวรรณ) กำกับการบริหารราชการกระทรวงมหาดไทย ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะรัฐมนตรีแล้ว

๑. เรื่องเดิม

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ส่งเรื่องการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายและคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ โดยมีความเป็นมาดังนี้

๑.๑ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ รับทราบรายงานและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เรื่องการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ (แผนปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม) โดยสภาพปฏิรูปแห่งชาติมีข้อเสนอให้แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศ ซึ่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เป็นฉบับหนึ่ง ที่เสนอให้แก้ไขปรับปรุง อาทิ การเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร การกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนกับคนที่เกิดในต่างประเทศ และการจดทะเบียนคนเกิดและคนตาย ที่สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยให้ครอบครัวราษฎรไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ นอกจากนี้ กระทรวงมหาดไทย พบปัญหาในการปฏิบัติงานทะเบียนราษฎรจากข้อจำกัดของกฎหมายสมควรได้รับการแก้ไข

/เพื่อให้การ...

เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพิสูจน์สถานะการเกิดให้เด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน เด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี ที่ไม่สามารถหาพยานหลักฐานพิสูจน์สถานะที่เกิดได้ การออกเลขประจำบ้าน และการจัดทำทะเบียนบ้านให้กับบ้านที่สร้างบุกรุกที่สาธารณะ ที่ป่าสงวน หรือที่ดินของราชการ เป็นต้น

๑.๒ กระทรวงมหาดไทย ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่...) พ.ศ. เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ พร้อมด้วยแผนการจัดทำกฎหมายลำดับรอง และกรอบระยะเวลาและกรอบสาระสำคัญของกฎหมายลำดับรอง ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๙ และวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ ส่งให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๑.๓ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือแจ้งว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้ประกาศใช้บังคับแล้ว ประกอบกับคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และเห็นชอบหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติ (Checklist) ที่ปรับปรุงใหม่ จึงได้ส่งเรื่องการแก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินการตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมาย และคำชี้แจงตามหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการตราพระราชบัญญัติให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว

๑.๔ กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินการเพื่อให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่...) พ.ศ. เป็นไปตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์การตรวจสอบพิจารณาร่างกฎหมายและแนวทางการรับฟังความคิดเห็นประกอบการจัดทำร่างกฎหมายตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ เมษายน ๒๕๖๐ โดยได้รับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่...) พ.ศ. ผ่านเว็บไซต์ www.lawamendment.go.th ของกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ที่พัฒนาขึ้นสำหรับการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ตามแนวทางการจัดทำและการเสนอร่างกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยรับฟังความคิดเห็นระหว่างวันที่ ๕ - ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๐ (๑๖ วัน) และได้ส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเพื่อขอทราบความเห็นด้วย

๒. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังเป็นปัญหาต่อการบริหารราชการและการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐในสถานการณ์ปัจจุบัน ไม่เอื้ออำนวยประโยชน์แก่ประชาชนอย่างเหมาะสม และขาดสภาพการบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องแก้ไขปรับปรุงให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยและภูมิภาค ประกอบกับพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๒) กำหนดให้การเสนอร่างพระราชบัญญัติต้องเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

๓. ความเร่งด่วนของเรื่อง

การแก้ไขพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการพัฒนาประเทศ เช่น การเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรในการปฏิบัติราชการหรือการดำเนินนโยบายของรัฐของส่วนราชการต่างๆ เป็นต้น การจัดระเบียบสังคม และการจัดการประชากรของประเทศไทยให้สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล เช่น การกำหนดเลขประจำบ้านและจัดทำทะเบียนบ้านของบ้านที่ปลูกสร้างโดยไม่ถูกต้อง หรืออาคารที่ไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย

การกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนแก่ราษฎรไทยที่เกิดในต่างประเทศ เป็นต้น ประชาชนได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศตามที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีโดยเฉพาะเรื่องสิทธิมนุษยชนและการแก้ไขปัญหาค้นไ้รัฐ เช่น การออกเลขประจำบ้านให้กับบ้านที่ทำจากวัสดุสำเร็จรูป การแจ้งย้ายที่อยู่ การจดทะเบียนการเกิดให้กับเด็กที่ถูกทอดทิ้งไม่ปรากฏบุพการี เป็นต้น ควรนำเรื่องนี้เสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาโดยเร็ว

๔. สารสำคัญ ข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย

๔.๑ สารสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่ ..) พ.ศ. มีดังนี้

(๑) แก้ไขนิยามคำว่า “บ้าน” เน้นเฉพาะการใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำ โดยไม่รวมอาคารสำหรับการใช้สอยในลักษณะอื่นซึ่งไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย เช่น โรงงาน สำนักงาน เป็นต้น

(๒) แก้ไขเรื่องการเชื่อมโยงระบบคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร โดยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐสามารถเชื่อมโยงเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้พิจารณาอนุมัติการเชื่อมโยง

(๓) แก้ไขเรื่องการกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนกับราษฎรไทยที่เกิดในต่างประเทศ และได้จดทะเบียนการเกิดที่สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทย

(๔) เพิ่มเติมเรื่องการรับแจ้งเกิดของเด็กซึ่งถูกทอดทิ้ง เด็กเร่ร่อน และเด็กที่ไม่ปรากฏบุพการี ที่ไม่สามารถแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์สถานะการเกิดได้ ถ้ามีคุณสมบัติตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยกำหนด ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเด็กเกิดในประเทศไทยและให้นายทะเบียนรับแจ้งการเกิดให้

(๕) แก้ไขเรื่องอำนาจหน้าที่ของนายทะเบียนประจำสถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลไทยให้สามารถให้บริการงานทะเบียนราษฎรได้มากขึ้น และครอบคลุมทั้งคนไทยและคนต่างด้าวที่มีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในประเทศไทยซึ่งได้รับอนุญาตให้เดินทางไปต่างประเทศ

(๖) แก้ไขเรื่องการย้ายที่อยู่โดยให้ผู้ย้ายที่อยู่เป็นผู้แจ้งการย้ายออกจากบ้านได้ แต่ถ้าแจ้งย้ายออกแล้วไม่แจ้งย้ายเข้าบ้านใดภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่ย้ายออกโดยไม่ได้แจ้งเหตุจำเป็นให้นายทะเบียนยกเลิกการย้ายออกแล้วเพิ่มชื่อผู้ย้ายที่อยู่ไปไว้ในทะเบียนบ้านกลาง และเมื่อบุคคลดังกล่าวต้องการแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้านกลางจะต้องถูกดำเนินคดี(เปรียบเทียบปรับ)ก่อนจึงจะดำเนินการให้

(๗) แก้ไขเรื่องการกำหนดเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน โดยให้เลขประจำบ้านเฉพาะบ้านที่ปลูกสร้างโดยถูกต้องตามกฎหมายควบคุมอาคารหรือกฎหมายอื่น เช่น กฎหมายผังเมืองและถ้าในระหว่างปลูกสร้างมีความจำเป็นต้องใช้ทะเบียนบ้าน ก็ให้นายทะเบียนจัดทำทะเบียนบ้านชั่วคราวให้ไปพลางก่อน ส่วนอาคารเพื่อการใช้สอยในลักษณะอื่นที่ไม่ใช่เพื่อการอยู่อาศัย หากมีความจำเป็นต้องมีเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้าน ก็ให้ดำเนินการได้เช่นเดียวกับบ้านที่อยู่อาศัยโดยจะกำหนดประเภทของทะเบียนบ้านสำหรับอาคารดังกล่าวให้แตกต่างจากทะเบียนบ้านเพื่อการอยู่อาศัย

(๘) เพิ่มเติมเรื่องการกำหนดเลขประจำบ้านสำหรับบ้านที่ปลูกสร้างบุกรุกที่ดินสาธารณะประโยชน์ หรือที่ดินของรัฐที่ไม่ใช่ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย หรือที่ดินทรัพย์สินของราชการ โดยไม่กำหนดเลขประจำบ้าน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจตามกฎหมาย

(๙) เพิ่มบทเฉพาะกาลเพื่อรองรับบ้านที่ปลูกสร้างบุกรุกที่ดินสาธารณะฯ และได้รับการกำหนดเลขประจำบ้านไปก่อนแล้ว ให้คงใช้ทะเบียนบ้านชั่วคราวต่อไปได้ แต่ถ้าบ้านดังกล่าวไม่มีผู้อยู่อาศัยหรือเป็นบ้านร้าง หรือไม่มีสภาพเป็นบ้านแล้วให้นายทะเบียนจำหน่ายเลขประจำบ้านและทะเบียนบ้านของบ้านหลังนั้น และหากมีการปลูกสร้างใหม่ก็ไม่ให้กำหนดเลขประจำบ้าน

๔.๒ ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๗ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่กับออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมไม่เกินอัตราท้ายพระราชบัญญัตินี้ ยกเว้นค่าธรรมเนียมและกำหนดกิจการอื่น เพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวกับราชการของกระทรวงนั้น

๕. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

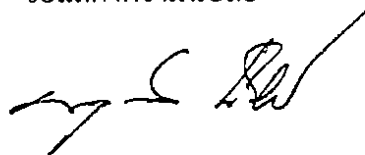
กระทรวงมหาดไทย ได้ขอทราบความเห็นจากส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องแล้ว โดยเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร (ฉบับที่..) พ.ศ. เป็นการปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาบ้านเมือง รองรับการจัดการประชาคมอาเซียน อำนวยความเป็นธรรมและความสะดวกแก่ประชาชน แก้ไขปัญหาการจดทะเบียนการเกิดของเด็กไร้รากเหง้า ปัญหาการแจ้งย้ายที่อยู่ รวมทั้งแก้ไขปัญหาการกำหนดเลขประจำบ้าน การจัดทำทะเบียนบ้านและทะเบียนบ้านชั่วคราว สอดคล้องกับแนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการภาครัฐในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในประเด็นการปฏิรูปกฎหมาย ให้มีความทันสมัย เป็นธรรม เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีหน่วยงานที่แสดงความคิดเห็นและข้อสังเกตเพิ่มเติม รายละเอียดตามสรุปความเห็นของส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องที่ส่งมาพร้อมนี้

ทั้งนี้ การแก้ไขกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรครั้งนี้ เป็นการดำเนินการตามข้อเสนอของสภาปฏิรูปแห่งชาติเพื่อการปฏิรูปตามมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งได้มีการศึกษาและประชุมหารือแล้ว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติรับทราบรายงานดังกล่าวเมื่อวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๘ อีกทั้งบทบัญญัติที่เสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม ไม่มีส่วนใดที่เป็นการกระทบสิทธิหรือรอนสิทธิของประชาชนแต่เป็นการให้สิทธิและเพิ่มความสะดวกในการปฏิบัติตามกฎหมายให้มากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารราชการแผ่นดิน

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำกราบเรียนนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

โทร. ๐-๒๗๙๑-๗๓๕๗-๕๙

โทรสาร ๐-๒๙๐๖-๙๒๙๖